

Ruimte in de regels

Notitie

Leeswijzer

Maatwerk en juridische ruimte gaan hand in hand. Vandaar dat naast de Handreiking en het Handvest maatwerk van UWV¹ de vraag bestaat naar een handzaam document over juridische ruimte. In deze notitie wordt op hoofdlijnen beschreven hoe dat eruitziet. Voor het toepassen van deze stappen in de praktijk is uitgebreide kennis nodig van de juridische instrumenten, zoals de wet- en regelgeving en de algemene beginselen van behoorlijk bestuur. Daarnaast zal bijna altijd overleg met inhoudsdeskundigen nodig zijn, denk hierbij aan de mentoren, senioren, juristen bij het Juridisch Kenniscentrum (JKC), beleidsmedewerkers bij Strategie Beleid en Kenniscentrum (SBK). In sommige gevallen zal de Raad van Bestuur en ook het ministerie van SZW bij deze vraagstukken betrokken worden. Het is daarom af te raden om in individuele gevallen aan de slag te gaan zonder advies in te winnen bij de daarvoor aangewezen personen.

Aanleiding

De laatste jaren is er meer kritiek op het functioneren van de overheid. Het parlementaire onderzoek naar de uitvoeringsorganisaties² en de toeslagenaffaire³ hebben de roep om menselijke maat actualiteit gegeven. De overheid wordt regelmatig gezien als een bureaucratische machine waarin de burger vastloopt en er onvoldoende oog is voor zijn belangen. Dit heeft geleid tot de roep om meer menselijke maat en maatwerk in het handelen van de overheid. Dit is overigens niet de eerste keer: er is een terugkerende cyclus van wat we streng en soepel overheidshandelen kunnen noemen.⁴

Het kabinet heeft aangegeven de mogelijkheden in de Algemene Wet Bestuursrecht (Awb) voor maatwerk en informele geschiloplossing te willen versterken.⁵ Ook in de UWV-strategie staat aandacht voor de menselijke maat centraal.⁶ Deze beweging roept voor UWV interessante vragen op. Als UWV bijvoorbeeld in individuele gevallen anders gaat beslissen, levert dit dan geen willekeur op? Ook tekenen zich de nodige spanningsvelden af, bijvoorbeeld over hoe UWV omgaat met dwingende wetgeving als de burger bij strikte toepassing klem komt te zitten.

Deze notitie bevat een kader voor het toepassen van maatwerk bij UWV. De notitie schetst op hoofdlijnen wat het (juridisch) kader is waarbinnen maatwerk wordt toegepast en laat zien dat regels niet altijd in beton zijn gegoten. Ook gaat de notitie in op de rol van de Maatwerkplaats.

Maatwerk en enkele andere begrippen uitgelegd

Maatwerk is een vrij abstract begrip en niet iedereen verstaat hetzelfde wanneer de term gebruikt wordt. Een exacte definitie van maatwerk is zodoende niet te geven. Ditzelfde geldt ook voor een aantal van de algemene beginselen van behoorlijk bestuur. Hieronder wordt een beschrijving gegeven zodat er gezamenlijk vanuit eenzelfde begrippenkader vertrokken kan worden.

Maatwerk

Maatwerk wordt vaak omschreven als procedures en oplossingen 'op maat', ofwel regels, beleid of beschikkingen die recht doen aan de unieke situatie van de individuele burger.

In het Handvest Maatwerk is maatwerk als volgt omschreven:

"Het onderkennen van bijzondere situaties die tot een onbedoelde benadeling van de burger (kunnen) leiden en ii) in dat geval de ruimte in de regels te benutten om een uitzondering te maken die past bij de bedoeling van de regel."

Maatwerk bevat een procedurele en een inhoudelijke component. Procedureel staan dienstbare bejegening, heldere procedures, voorspelbaarheid van de uitvoering, luisteren met oprechte interesse en oplossingsgericht handelen centraal. Dit alles draagt bij aan procedurele rechtvaardigheid, in de zin dat de burger misschien niet altijd krijgt wat hij wil, maar zich wel serieus genomen voelt en

begrijpt waarom een beslissing is genomen. Inhoudelijk maatwerk ziet in de kern op het actief onderzoeken van alle relevante feiten en omstandigheden, het wegen van alle betrokken belangen, het toetsen aan alle relevante regels en instructies maar ook aan de rechtsbeginselen en het 'invoelen' of de regel echt wel op de situatie past.

Menselijke maat

Naast maatwerk is 'menselijke maat' een veelvoorkomend begrip. De menselijke maat is omvattender dan maatwerk. Het gaat namelijk over een dienstbare overheid, onder andere in contact tussen overheid en burger. Daarbij wordt uitgegaan van een realistisch beeld van de burger als persoon die niet altijd bekend is met de regels en procedures en een fout kan maken.

Contra legem

In discussies over maatwerk valt geregeld de term 'contra legem'. Letterlijk betekent dit tegen de wet in. Hiermee wordt de situatie bedoeld dat de strikte toepassing van de wet strijd oplevert met het ongeschreven recht, zoals bijvoorbeeld de algemene beginselen van behoorlijk bestuur. In de rechtspraak wordt dan aangenomen dat in die specifieke gevallen het geschreven recht terzijde moet worden geschoven. 'Contra legem' situaties kunnen daarom rechtmatig zijn als hier een goede onderbouwing voor is. De legitimering van dat besluit bevindt zich in dat geval alleen niet in het geschreven recht, maar bijvoorbeeld in het rechtszekerheidsbeginsel.

Algemene beginselen van behoorlijk bestuur

Maatwerk is onlosmakelijk verbonden met de algemene beginselen van behoorlijk bestuur. Dit zijn beginselen ontwikkeld in literatuur en rechtspraak die, uitgesplitst naar verschillende aspecten, inhouden dat de overheid zich naar burgers toe behoorlijk dient te gedragen. Deze beginselen zijn deels verankerd in de wet en deels in rechtspraak, maar ze gelden altijd, ten aanzien van al het handelen van bestuursorganen. Voorbeelden zijn het legaliteitsbeginsel, het zorgvuldigheidsbeginsel, het rechtszekerheidsbeginsel, het vertrouwensbeginsel en het evenredigheidsbeginsel.

Legaliteitsbeginsel

Het lijkt misschien een minder voor de hand liggende keuze als er over maatwerk wordt gesproken, maar het legaliteitsbeginsel is iets waar de overheid zich in principe altijd aan moet houden. Dit beginsel houdt in dat het handelen van een bestuursorgaan alleen kan plaats vinden als die bevoegdheid in wet- of regelgeving is toegekend. Daarnaast moet UWV naar die bevoegdheden handelen. Als UWV handelt zonder dat hier een wettelijke grondslag voor bestaat, dan kan dit handelen als onrechtmatig worden gezien. UWV ontleent veel van zijn bevoegdheden uit de Algemene wet bestuursrecht en de Wet SUWI.

Zorgvuldigheidsbeginsel

Het zorgvuldigheidsbeginsel uit artikel 3:2 van de Awb brengt met zich mee dat UWV bij de voorbereiding van een besluit behoort te onderzoeken welke feiten en omstandigheden daarbij zijn betrokken en welke belangen daarbij een rol spelen. Niet alleen

de specifieke feiten, omstandigheden en belangen van betrokkene moeten worden onderzocht, maar ook welke regelingen een rol spelen en welke belangen met deze regelingen worden beoogd. Dit vereist maatwerk en kan met zich meebrengen dat we onder omstandigheden moeten afwijken van de standaard procedure of bijvoorbeeld ook dat we moeten kijken naar de juistheid van onderliggende gegevens.

Evenredigheidsbeginsel

In artikel 3:4 van de Awb is aangegeven dat de voor betrokkene nadelige gevolgen van een besluit in verhouding moeten staan tot de met het besluit te dienen belangen. Het evenredigheidsbeginsel brengt daarom met zich mee dat we de negatieve gevolgen van een besluit voor een burger moeten afwegen tegen de belangen die een besluit dient en het doel daarvan. Een voorbeeld hiervan kan gevonden worden in een recente uitspraak van de rechtbank Amsterdam waarbij de rechter aangaf dat het in dat specifieke geval onevenredig hard was om vast te houden aan de verplichting tot terugvordering.⁷

Het evenredigheidsbeginsel speelt met name bij beleidsvrijheid een grote rol, dat wil zeggen in gevallen waarbij wij de keuze hebben om al dan niet gebruik te maken van een bepaalde bevoegdheid. In de meeste gevallen bieden algemene regels een oplossing en is bij de totstandkoming in zijn algemeenheid de evenredigheid getoetst. Toch kan het zijn dat je algemene regels niet kunt toepassen op bijzondere gevallen. Of dat een aanpassing meer zou passen bij het doel van de regel. ⁸

Inherente afwijkingsbevoegdheid van beleid

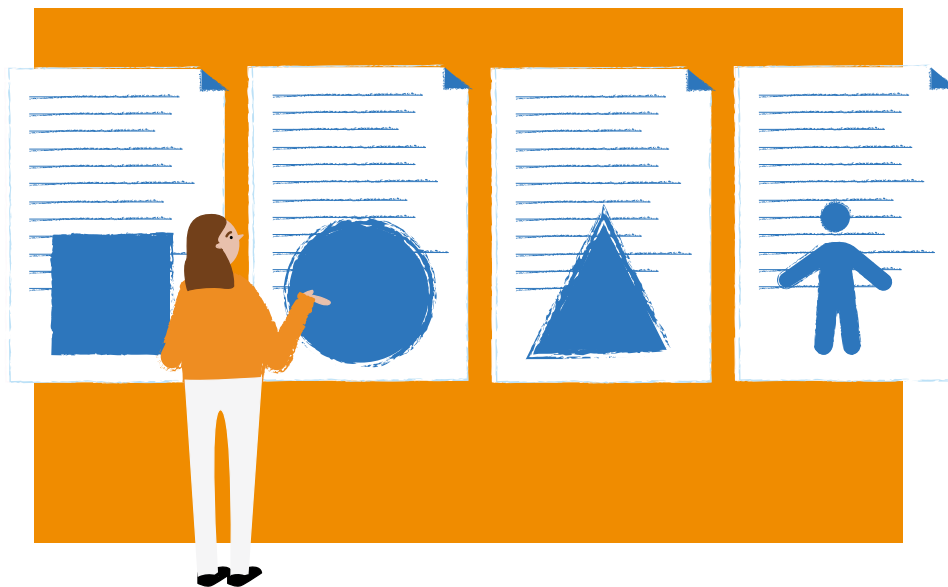
In het verlengde van het evenredigheidsbeginsel ligt de inherente afwijkingsbevoegdheid van beleid (4:84 Awb). Dit houdt in dat we volgens de beleidsregels moeten handelen en deze consequent moeten toepassen, maar dat we wel van onze eigen regel kunnen afwijken. UWV kan besluiten van eigen beleid af te wijken als de gevolgen van het naleven van dat beleid door bijzondere omstandigheden niet in verhouding staan tot het doel van die beleidsregel. Als wij constateren dat burgers in de knel komen door ons beleid; de manier waarop wij een wettelijke regeling uitvoeren, dan kan dat aanleiding zijn voor aanpassing van het beleid voor specifieke gevallen.

Gelijkheidsbeginsel

Dit beginsel brengt met zich mee dat gelijke gevallen gelijk worden behandeld en ongelijke gevallen ongelijk naar de mate waarin zij verschillen. Voor maatwerk is in het bijzonder van belang om te onderzoeken of er sprake is van specifieke kenmerken die maken dat een geval gelijk moet worden behandeld als een ander geval of om te onderzoeken in welke mate het geval afwijkt van andere gevallen waarvoor de regel geldt en of deze afwijking is gerechtvaardigd. Als er geen goede verklaring te geven valt waarom een specifieke situatie anders wordt behandeld, kan dat ook aanleiding zijn om het geval toch hetzelfde te behandelen.⁹ Het gelijkheidsbeginsel brengt overigens niet met zich mee dat een geval ook dan gelijk moet worden behandeld aan een ander geval, als de beslissing in dat andere geval het gevolg is geweest van een administratieve fout.¹⁰

Vertrouwensbeginsel

Dit beginsel komt er in de kern op neer dat de overheid gewekte verwachtingen moet waarmaken. Daarbij is dan uiteraard de vraag of de verwachtingen van betrokkene terecht zijn, of anders gezegd: of deze moeten worden waargemaakt. Een beroep op het vertrouwensbeginsel moet volgens de rechtspraak worden beoordeeld volgens een stappenplan.¹¹

Rechtszekerheidsbeginsel

Het materiële rechtszekerheidsbeginsel brengt met zich mee dat opgebouwde of toegekende rechten moeten worden gerespecteerd. Als UWV een uitkering heeft toegekend, dan mag de burger erop vertrouwen dat hij recht heeft op die uitkering zo lang hij aan de gestelde voorwaarden en verplichtingen voldoet. Mocht UWV een fout hebben gemaakt, dan gaat het rechtszekerheidsbeginsel niet zover dat dit niet meer mag worden hersteld. Vaak mag UWV foute besluiten dan niet met terugwerkende kracht, maar wel per een toekomstige datum herstellen.¹²

Daarnaast kennen we het formele rechtszekerheidsbeginsel. Dit brengt met zich mee dat de voorwaarden waaronder uitkeringen worden verstrekt of andere rechten worden toegekend, duidelijk behoren te zijn. Deze moeten dus helder, begrijpelijk en niet multi-interpretabel zijn. Soms zal moeten worden beoordeeld of er niet sprake is van tegenstrijdige of onduidelijke regelingen of dat een toegekend recht niet ten onrechte met terugwerkende kracht is ingetrokken.

Bij maatwerkdilemma's kan de rechtszekerheid van andere partijen ook een belangrijke rol spelen. Zo kan een (ex-)werkgever er belang bij hebben dat de besluiten van UWV over de uitkering van zijn (ex-)werknemer ooit definitief worden en niet blijvend ter discussie staan.

Hoe verhoudt maatwerk zich tot wet- en regelgeving?

Het leveren van maatwerk vindt doorgaans plaats binnen de bestaande regels. Veel regels hebben open normen waarbinnen UWV vrijheid heeft om bevoegdheden in te vullen, bijvoorbeeld bij bepalingen waarin staat "UWV kan..." of "UWV is bevoegd..." of criteria te interpreteren. Vaak heeft UWV deze ruimte ingevuld met beleidsregels zodat ook voor de burgers transparant is op welke wijze UWV gebruik maakt van de eigen bevoegdheden. Bij toepassing en interpretatie neemt UWV ook weer alle specifieke belangen en omstandigheden mee. UWV is bevoegd om, als de bijzondere situatie van het geval daartoe aanleiding geeft, ten gunste van betrokkene van een beleidsregel af te wijken. Ook wanneer UWV geen beoordelingsvrijheid of beleidsvrijheid¹³ heeft, kan in uitzonderlijke gevallen worden besloten om van een wettelijke regel af te wijken, bijvoorbeeld wanneer er sprake is van strijd met een grondrecht of rechtsbeginsel. Als een bepaalde regel buiten toepassing wordt gelaten, of een begunstigende regel juist wel wordt toegepast, dan kan het zijn dat dit strikt genomen niet binnen de regel past. Dit zal echter in zeldzame gevallen voorkomen en ook in die gevallen wordt er gezocht naar een oplossing die rechtmatig is.

Handelen naar de bedoeling

Het handelen naar de bedoeling van de regel neemt een belangrijke plek in bij het realiseren van maatwerk. Het begint bij de medewerker die in een voorliggende situatie ziet dat de strikte toepassing van de wet- en regelgeving tot een onbedoelde of onbegrijpelijke uitkomst leidt. Van belang is dat er inzicht is in de regels, de ruimte in de regels en de bedoeling van de regels. Als er ruimte voor interpretatie is, dan is het van belang na te gaan wat de bedoeling van de wet-/regelgever is geweest. De wetsgeschiedenis, bijvoorbeeld de Memorie van Toelichting of de beantwoording van Kamervragen, geeft inzicht in de bedoeling van de regel. Als de wetgever duidelijk heeft uiteengezet wat zijn bedoeling was, dan kan hiernaar gehandeld worden. Laat de bedoeling van de wetgever ruimte voor interpretatie, dan geeft dat ruimte voor een eigen interpretatie door UWV. Die interpretatie moet uiteraard passend en begrijpelijk zijn. Als de kenbare bedoeling van de wetgever geen ruimte laat voor maatwerk, bijvoorbeeld omdat de wetgever heeft uitgelegd wat het nut of de noodzaak van die regel is en de nadelige gevolgen hiervan heeft voorzien, dan is er weinig ruimte om hiervan af te wijken.

Wanneer kunnen we afwijken van regels?

Zoals hierboven is beschreven, vindt het meeste maatwerk plaats binnen de ruimte die de huidige regels bieden. In bepaalde, uitzonderlijke gevallen bieden de regels te weinig ruimte en leidt toepassing van die regels tot onbedoelde nadelige gevolgen. UWV kan ten voordele van een burger van een regel afwijken en is daartoe in sommige gevallen zelfs verplicht. Maar UWV moet daar terughoudend en zorgvuldig mee omgaan om: 1. te voorkomen dat UWV in strijd met de scheiding van de machten op de stoel van de regelgever gaat zitten,¹⁴ 2. er niet aan voorbij te gaan dat er in het algemeen goede redenen zijn voor het bestaan van die regel en 3. te bewaken dat er geen willekeur ontstaat (er zit immers meestal een subjectief element in het al dan niet toepassen van een regel).

Het afwijken van regels is bijzonder complexe materie waarmee veel belangen gemoeid gaan. Als er vermoed wordt dat er in een bepaald geval van regels afgeweken zou moeten worden, dan moet altijd hulp gezocht worden bij de Maatwerkplaats of Juridisch Kenniscentrum voor advies. Er is namelijk geen pasklare instructie te geven over wanneer in een specifieke situatie afwijking van een regel op zijn plaats is, in de zin van als A dan B. In het algemeen kan wel gezegd worden dat hoe meer wordt afgeweken van een regel, hoe indringender de noodzaak daartoe moet zijn. Hierna wordt is beschreven binnen welke mogelijkheden er eventueel gezocht zou kunnen worden om af te wijken.

Afwijken van een eigen (beleids-)regel

UWV mag in individuele gevallen van een eigen instructie of eigen beleid afwijken. Dat staat hiervoor beschreven bij de 'inherente afwijkingsbevoegdheid van beleid'. De Awb schrijft voor dat het bestuursorgaan volgens een beleidsregel handelt, tenzij dat voor een of meer belanghebbenden onevenredige gevolgen zou hebben door bijzondere omstandigheden. Maar ook om andere redenen zou dat kunnen, bijvoorbeeld als de toepassing van de regel in strijd zou zijn met rechtsbeginselen. Als UWV een eigen regel in meer dan incidentele gevallen niet passend vindt dan ligt het meer voor de hand dat UWV die regel aanpast.

Afwijken van lagere wetgeving

Kan UWV ook van een wettelijke regel afwijken? Zoals hiervoor bij het begrip 'contra legem' is beschreven, kunnen er bijzondere gevallen zijn waarin strikte toepassing van geschreven recht in die mate in strijd komt met het ongeschreven recht dat op grond daarvan de geschreven regel terzijde moet worden geschoven. Terughoudendheid is hier wel op zijn plaats. De wet is er immers niet voor niets en het gevaar dreigt dat UWV op de stoel van de wetgever gaat zitten. Afwijken van de letter van de (lagere) wetgeving ten gunste van betrokkenen zal met name spelen als het besluit dan (beter) aansluit bij de bedoeling van de wet/regel. De ruimte voor het afwijken van de wet/regel en van de bedoeling van de wet/regel is uiterst beperkt.

Buitenwettelijk begunstigend beleid

UWV heeft het in zijn macht om meer algemeen, ten gunste van betrokkenen, af te wijken van de wet. Zo kunnen we buitenwettelijk begunstigend beleid opstellen dat voor betrokkenen gunstiger is dan de regel bedoeld heeft. De rechter steekt daar geen stokje voor omdat betrokkenen worden bevoordeeld, maar kan wel ingrijpen als dergelijk buitenwettelijk begunstigend beleid niet consequent wordt toegepast. Om deze reden is het van belang om te zorgen dat begunstigend handelen voor de gehele groep wordt toegepast. Daarnaast zal het buitenwettelijk begunstigend beleid nog aan enkele andere voorwaarden moeten voldoen.¹⁵ Buitenwettelijk begunstigend beleid van UWV dat niet de instemming van het ministerie van SZW heeft loopt natuurlijk wel de kans op afkeuring door de

minister of de Nederlandse Arbeidsinspectie en kan negatieve publiciteit opleveren. Dit soort beleid zal daarom in vrijwel alle gevallen moeten worden afgestemd met de Raad van Bestuur en het ministerie van SZW.

Als UWV overweegt vaker dan incidenteel van een bepaalde regel af te wijken, dan:

1. is wenselijk deze kwestie (snel) onder de aandacht van SZW te brengen, waarna SZW zich kan uitspreken over een eventuele uitzondering **of**
2. kan UWV bezien of het mogelijk is met SZW tot afspraken te komen om onder bepaalde omstandigheden naar eigen inzicht te handelen, in de zin dat een lagere regel bij uitzondering terzijde kan worden geschoven als de menselijke maat dit vergt en dat SZW en UWV periodiek bespreken wat de praktijk leert **of**
3. kan UWV eventueel zonder afstemming of ruimte van SZW eenzijdig handelen, met inachtneming van het risico dat UWV zich achteraf moet verantwoorden.

Dit laatste wordt, zoals hiervoor ook is beschreven, ontraden om te doen, omdat de gevolgen hiervan groot kunnen zijn. Als UWV eenzijdig buitenwettelijk begunstigend beleid formuleert, dan is dat veelal niet toegestaan. Het wordt hier als optie beschreven, omdat het in de praktijk wel voor kan komen.

Afwijken van hogere regelgeving (wet in formele zin)

Het is in bijzondere gevallen zelfs mogelijk af te wijken van de wet in formele zin. Het spreekt voor zich dat het dan gaat over uitzonderlijke situaties, die rechtvaardigen dat voorbij wordt gegaan aan de wet. De algemene beginselen van behoorlijk bestuur kunnen in bepaalde omstandigheden hiervoor een grondslag geven. Momenteel is ook een ontwikkeling gaande in het bestuursrecht om te bekijken of er meer ruimte is om dwingende wetten te toetsen aan de rechtsbeginselen. Het afwijken van de dwingende wet kan pas aan de orde komen als alle alternatieven uitputtend zijn onderzocht en het handelen naar de wet onaanvaardbaar uitpakt.

De eerder aangehaalde route naar SZW kan worden doorlopen als UWV in de uitvoering situaties tegenkomt die botsen met de dwingende wet en tot oneerlijke uitkomsten leiden. In dat geval kan SZW gevraagd worden een uitspraak te doen over de politieke haalbaarheid of wenselijkheid van een wetswijziging. Zo ja, dan kan UWV hierop anticiperen. Zo nee, dan komt de grens van het maatwerk in zicht. Bij een niet-kenbare of interpreteerbare bedoeling van de wet, is een route naar SZW gunstig omdat dan een gezamenlijke uitleg van de wet het fundament vormt van de maatwerkoplossing.

De rol van de derde belanghebbende

Als UWV wil afwijken van regels, dan moeten we hierin rekening houden met alle feiten en omstandigheden en deze zorgvuldig afwegen. Eén belangrijke omstandigheid die extra aandacht verdient, is de derde belanghebbende. Bij een aantal beslissingen van UWV heeft niet alleen de persoon op wie de beslissing betrekking heeft, maar ook een andere partij een belang. Hierbij kan gedacht worden aan (ex-)werkgevers, (ex-)werknemers, maar ook gemeenten of andere instanties. Als UWV de regels ruimhartiger zou willen toepassen of zelfs van de regels zou willen afwijken, dan kan dit nadelige gevolgen hebben voor een derde belanghebbende. Het is daarom van belang om ook die nadelige gevolgen niet uit het oog te verliezen en na te gaan wat er eventueel gedaan zou kunnen worden om die gevolgen tegen te gaan. Het enkele feit dat er een derde belanghebbende is, zou er niet zonder meer toe moeten leiden dat er geen maatwerk kan worden toegepast.

De Maatwerkplaatsen

UWV moet dus bij elke beslissing alle feiten en omstandigheden onderzoeken en alle belangen wegen. En bij elke beslissing nagaan en 'invoelen' of de regel echt wel past op de situatie waarin betrokkene verkeert. We beslissen immers niet machinematig, maar menselijk. Meestal zal het invoelen in hoeverre de regel op de situatie past en hoe de regel moet worden uitgelegd gelet op alle belangen maar heel kort hoeven te duren, in 'gladde gevallen' zal dat immers heel snel duidelijk zijn. Maar soms kan dat alles nog een best lastig dilemma opleveren. Dan kan het goed zijn om dat maatwerkdilemma voor te leggen aan een Maatwerkplaats.

Bij UWV zijn meerdere maatwerkplaatsen ingericht waarin verschillende deskundigen en disciplines bij elkaar komen voor het bespreken van kwesties waarin het leveren van maatwerk lastige dilemma's oplevert en waar een individuele medewerker niet alleen uitkomt. De medewerker wordt dan begeleid door het team van de maatwerkplaats. Wel blijft de indiener van de casus eigenaar, aangezien bij diegene de kennis én vaak de oplossing ligt. Het uitgangspunt van de maatwerkplaats is dat, samen met de collega's die betrokken zijn bij de casus, wordt gezocht naar een oplossing binnen de cirkel van het juridisch, sociaal maatschappelijk en financieel economisch perspectief. Als hulpmiddel hanteert de Maatwerkplaats een zogeheten perspectiefcirkel. De meerwaarde van het voorleggen van maatwerkdilemma's aan maatwerkplaatsen is dat er dan meerdere collega's naar kijken, die vanuit verschillende deskundigheid inbreng kunnen hebben en die ervaring kunnen opdoen met dergelijke dilemma's. Die ervaring

bevordert de onderlinge consistentie van de beslissingen, wat willekeur en rechtsongelijkheid tegengaat. Daarnaast kunnen de Maatwerkplaatsen de ervaringen verzamelen en op die manier ook beter signaleren als bepaalde regels aangepast zouden moeten worden.

Conclusie

Bij maatwerk gaat het vaak om complexe situaties en het vinden van de ruimte binnen het kader of in uitzonderlijke gevallen daarbuiten, kan een flinke uitdaging zijn. Het vergt een gedegen kennis van zaken, zowel op het gebied van de situatie die voorligt, als op het gebied van het juridisch kader en de bestuurlijke processen. Maatwerk doe je dan ook niet alleen. Overall in de organisatie zijn en worden processen ingericht om medewerkers hierbij te helpen. Het devies is dan ook: zoek hulp en samen komen we er wel uit.

Verdieping/bronvermelding

In de pagina's hiervoor zijn verschillende verwijzingen naar bronnen en aanvullende toelichtingen opgenomen. Bij meer belangstelling kan hieronder verder gelezen worden.

1. [De Handreiking Maatwerk](#) en [het Handvest Maatwerk UWV](#) zijn hier te vinden.
2. [Voor de link naar het eindrapport van de tijdelijke commissie uitvoeringsorganisaties kun je hier klikken.](#)
3. [Voor het eindverslag van de parlementaire ondervragingscommissie kinderopvangtoeslag kun je hier klikken.](#)
4. Te denken valt aan de periode van "klant boven regels" en aansluitend een periode waarin het voorkomen van misbruik van de socialezekerheidswetten centraal stond.
5. [Zie hier de reactie van het kabinet op het rapport ongekend onrecht.](#)
6. [Hier staat de link naar de UWV Strategie 2021-2025.](#)
7. Voor de volledige uitspraak zie [ECLI:NL:RBAMS:2022:421](#). Het ging hier wel om een heel specifieke samenloop van omstandigheden waardoor er volgens de rechtbank maatwerk geleverd had moeten worden.
8. Zie: [ECLI:NL:RVS:2022:285](#). De Afdeling Bestuursrechtspraak van de Raad van State (ABRvS) geeft aan besluiten van Bestuursorganen voortaan indringender te zullen toetsen aan het evenredigheidsbeginsel. Deze lijn is van toepassing bij beslissingen waarbij het bestuursorgaan beleidsruimte heeft, de zogeheten discretionaire bevoegdheid (waar in de wet bijvoorbeeld staat: "UWV kan.."). De uitspraak is afkomstig van de Grote Kamer zodat te verwachten valt dat ook de Centrale Raad deze lijn zal gaan volgen. UWV heeft een zelfstandige verantwoordelijkheid om de gevolgen van een besluit en (in bredere zin) van beleid goed te onderzoeken en gemotiveerd mee te wegen. Als we dit goed doen dan komt dat onze dienstverlening ten goede, voorkomen we onnodige procedures en zal de rechter zich minder snel genoodzaakt zien om in te grijpen.
9. [ECLI:NL:RVS:2019:694](#)
10. Zie bijvoorbeeld: RSV 2000/22, USZ 2005/400, RSV 2006/209 en RSV 2006/288
11. Informatie over deze wijze van beoordelen is te vinden in de [Notitie vertrouwensbeginsel volgens het stappenplan.](#)
12. Volgens vaste rechtspraak (uitspraak van 12 maart 2014, [ECLI:NL:CRVB:2014:850](#)) heeft een bestuursorgaan in beginsel de bevoegdheid om een gemaakte fout te herstellen, mits het daartoe strekkende besluit niet in strijd is met het rechtszekerheidsbeginsel en ook overigens geen sprake is van strijd met enige geschreven of ongeschreven rechtsregel of enig algemeen rechtsbeginsel.
13. Soms krijgt UWV in de wet de ruimte om zelfstandig te beoordelen of de desbetreffende norm van toepassing is. In dat geval heeft UWV beoordelingsvrijheid. Dit kan bijvoorbeeld worden herkend aan het gebruik van de woorden "naar het oordeel van het bestuursorgaan". De wet kan ook bepalen dat UWV een bepaalde beleidsvrijheid heeft om te bepalen of en op welke manier van een bevoegdheid gebruik wordt gemaakt. Dit kan herkend worden door zogeheten "kan" bepalingen in de wet.
14. De scheiding van de machten staat ook bekend als de 'trias politica'. Deze gedachtegang is bedacht door de Franse filosoof Montesquieu te voorkoming van dictatuur in een land. De driemachtenleer houdt in dat in een land de 3 machten: wetgevende macht, uitvoerende macht en de rechtsprekende macht van elkaar gescheiden worden en bij verschillende organen worden belegd. De machten hebben ieder een eigen taak en proberen zo min mogelijk zich te mengen in de uitvoering van de taken van de andere organen.
15. Zo geeft de minister van SZW in haar brief naar de Tweede Kamer aan dat er strikte kaders gelden voor het afwijken van vigerende wetgeving. "Zo is het belangrijk dat er een goede belangenafweging heeft plaatsgevonden, het buitenwettelijk beleid begunstigend is, beperkt is in tijd en dat de Tweede Kamer geïnformeerd is. [De brief van de minister is via deze link te vinden.](#) Dat buitenwettelijk begunstigend beleid trouwens niet altijd in tijd beperkt is, blijkt uit het voorbeeld van de [Beleidsregels schorsing, opschorting, intrekking en herziening uitkeringen 2006.](#)